

ת"פ 54366/02/22 - מדינת ישראל נגד איאד חלאילה

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 54366-02-22 מדינת ישראל נ' ח'לאילה

בפני כב' השופטת אורית קנטור, שופטת בכירה
מאשימה מדינת ישראל
נגד
נאשם איאד חלאילה

החלטה

1. בפני בקשה להחזרת תפוס - מחפרון של המבקש מדגם JCP מס' רישוי 11018-1 שנתפס ע"י המשיבה מכח סמכותה על פי סעיף 26(א)(3) לחוק רשות העתיקות התשמ"ט-1989.

2. כנגד המבקש הוגש כתב אישום בו יוחסו לו עבירות של פגיעה בעתיקות, חיפוש עתיקות ללא רשיון, ואיסור פעולות באתר עתיקות, עבירות בניגוד לחוק העתיקות התשל"ח-1978.

המאשימה טענה בכתב האישום כי בתאריך 16/1/22 הגיע הנאשם לאתר עתיקות מוכרז הנמצא על גבי גבעה בבקעת סכנין בסמוך לישובים עראבה וסכנין עם המחפרון האמור, במטרה לחפור ולחפש עתיקות שלא כדין באתר ובהמשך אף השתמש במחפרון לשם ביצוע חפירות באתר.

3. בכתב האישום מפורטים המעשים המיוחסים למבקש הוא הנאשם באותו הליך ונטען כי במעשיו כפי שפורטו בכתב האישום גרם לפגיעה בעתיקות ובאתר עתיקות, פגע והרס שכבות ארכיאולוגיות שהיו שמורות עד החפירה, עקר ממצאים ארכיאולוגיים ממקומם המקורי, שבר מתקנים עתיקים, והרס מבנה מהעת העתיקה בהיקף נרחב מאוד.

4. במהלך גילוי העבירה, נתפס המחפרון נשוא הבקשה והוא מוחזק בידי רשות העתיקות, ועתה עותר ב"כ של המבקש/הנאשם להשיב את המחפרון לרשותו של הנאשם.

בבקשה טען המבקש טענות רבות, כשבין היתר חלק על אמיתות העובדות נשוא כתב האישום אולם בדיון בפני התמקד הסניגור בטענה כי מדובר בתיק קלאסי של חלופת תפיסה וכי יש מקום להשיב למבקש את המחפרון בינתיים, על מנת שיוכל להתפרנס ולהשתמש בו.

5. ב"כ המשיבה טען כי עמדת המדינה היא שיש מקום להמשיך ולהחזיק במחפרון על מנת להבטיח את חילוטו בתום ההליך. מדובר בעבירה מסוג פשע ולדבריו כפי שלא מחזירים סמים שנתפסו, אין מקום להחזיר את המחפרון.

לדברי ב"כ המשיבה הנזק שנגרם לאתר היה כבד מאוד, החפירה בוצעה באמצעות כלי חפירה מאסיבי, הוא המחפרון נשוא הבקשה תוך שימוש בפטישון ושימוש בכף קדמית ואחורית, ולדבריו המבקש עבד במקום למעלה משעתיים.

6. ב"כ המשיבה ציין כי הפיקדון לא יספיק לערך של המחפרון ולא לנזק שנגרם לאתר, בכוונת המשיבה לעתור לחילוט המחפרון כפי שנעשה במקרים אחרים ולשם חיזוק עמדתו הציג ב"כ המשיבה חוות דעת על הפגיעה, תמונות של האתר וההרס שנגרם לו, דו"ח פעולה, פסיקה ומסמכים נוספים.

המסגרת הנורמטיבית חוק ופסיקה:

7. בעניין ה.ת. 189-11-13 איכות ירוקה חב' ניהול בע"מ נ' משטרה ירוקה, ניתנה החלטה ע"י כב' השופט טל תדמור זמיר (כיום סגנית נשיאה), עת כיהנה בבית משפט השלום בחדרה, ואשר סקרה הן את המסגרת הנורמטיבית והן את תחולתה על המקרה הקונקרטי שהיה בפניה. אני מוצאת לנכון לצטט מקביעותיה ככל שהן רלוונטיות לענייננו.

8. סעיף 6(2) לחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה) תשע"א-2011 קובע:

"6. התעורר חשד לביצוע עבירה לפי חיקוק המינוי בתוספת, רשאי מפקח הגנת הסביבה שהוסמך לפקח על ביצוע אותו חיקוק - (2) לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה כאמור; על התפיסה לפי פסיקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] התשכ"ט-1969.

סעיף 32 לחוק סדר הדין הפלילי המקנה לשוטר סמכות לתפוס חפצים קובע:

(א) רשאי שוטר לתפוס חפץ אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ או עומדים לעבור עבירה או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה.

סעיף 32 הנ"ל אינו דורש ראיות ברמה גבוהה של שכנוע אלא ברמה של "יסוד סביר להניח" שקיים קשר בין התפוס לבין ביצועה של העבירה.

בענייננו מדובר בסעיף 26(א)(3) לחוק רשות העתיקות אך ההגיון שמאחורי תפיסת החפץ הינו זהה.

9. לאורך השנים ובמיוחד לאחר חקיקת חוק יסוד "כבוד האדם וחירותו" וההכרה בחשיבותה של זכות הקניין, התפתחה גישה לפיה שומה על בית המשפט להבטיח כי הפגיעה בזכויותיו הקנייניות של מי שקניינו נפגע תהא מידתית ובחינת המידתיות תערך בהתאם לנסיבותיו הקונקרטיות של כל מקרה ומקרה.

בבש"פ 342/06 חב' לרגו עבודות עפר בע"מ נ' מדינת ישראל (מיום 12/3/06) סקר בית המשפט שלוש תכליות עיקריות העשויות לשמש מקור סמכות לתפיסת החפץ כדלקמן:

תפיסה למטרת מניעה עתידית של ביצוע עבירות, תפיסה למטרת חילוט ותפיסה לצורך הצגת החפץ כראיה בבית המשפט.

10. לשם בחינת אפשרות חילוט עתידית מצווה בית המשפט בשלב זה לבחון קיומן של ראיות לכאורה המצביעות על פוטנציאל חילוטו של הרכוש בתום ההליך הפלילי כפי שנקבע בבש"פ 5769/12 תמר מזרחי נ' מדינת ישראל (מיום 20/8/12): "... בשלב זה די שיוצגו בפני בית המשפט הבוחן את תפיסת הרכוש ראיות לכאורה המצביעות על פוטנציאל חילוטו של הרכוש בתום ההליך הפלילי. במילים אחרות: מן הבחינה הראייתית לשם תפיסת רכוש כמו גם לשם תביעתו של אמצעי מגביל אחר להבטחת מימוש החילוט די בשלב הביניים בדומה לדין בעניין מעצר נאשם עד תום ההליכים בקיומן של ראיות לכאורה המצביעות על "פוטנציאל חילוט" קרי - על קיומו של סיכוי סביר שאם יורשעו הנאשמים יביא הדבר לחילוט הרכוש במחלוקת" בבש"פ 3750/09 אל הואשלה נ' מדינת ישראל (מיום 2/6/09).

מן הכלל את הפרט:

11. כנגד המבקש הוגש כתב אישום בו יוחסו לו עבירות שפירטתי לעיל, כאשר בהתאם לכתב האישום קיימים מעורבים נוספים נגדם טרם הוגש כתב אישום, אך ב"כ המשיבה הסביר מדוע טרם נעשה הדבר - זאת כיוון שב"כ המבקש הודיע שבכוונתו לעתור להשבת המחפרון שנתפס.

12. במהלך הדיון בפני, הגיש ב"כ המשיבה ראיות המצביעות על האתר נשוא כתב האישום לאחר פעולותיו של המבקש ושל אחרים במקום, הציג חוות דעת בדבר הנזק שנגרם לאתר, הציג דו"ח פעולה וכן ראיות נוספות.

על אף טיעוני הסניגור אני קובעת כי בשלב זה קיימות ראיות לכאורה להוכחת האשמות המיוחסות, וקיים פוטנציאל ראייתי המצביע על סיכוי להרשעה.

13. אולם, גם אם אניח כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת האשמות המיוחסות, ראיות העומדות במבחנים שנקבעו בהלכת זאדה - בבש"פ 8087/95 - שהן ראיות שטמון בהם פוטנציאל ראייתי אשר אם יוצא מהכח אל הפועל בעתיד בסיום ההליך השיפוטי, עדיין עלי לבחון האם בנסיבות העניין החזקת התפוס

על ידי המשיבה מוצדקת או ניתן לעשות שימוש באמצעי שפגיעתו בזכות הקניין של המבקש פחותה מתפיסה של ממש.

14. ב"כ המשיבה לא טען כי יש צורך בהחזקת התפוס לצורך הצגתו כראיה במשפט ולמעשה אין מניעה להציג תמונות של המחפרון לאחר שיצולם, מה עוד שבתמונות שהציג ב"כ המשיבה ניתן לראות את המחפרון בשלבים שונים של האירוע ומזוויות שונות.

15. יש לבחון איפוא האם כעמדת המאשימה/המשיבה קיים פוטנציאל חילוט ביחס לאותו תפוס והאם אכן עמדת המאשימה/המשיבה להחזיק בתפוס והאם אין אפשרות לבחור אמצעי שפגיעתו בזכות הקניין של המבקש פחותה מתפיסה של ממש.

16. ב"כ המבקש בטיעוניו שבכתב אמנם חלק על מעורבות המחפרון שנתפס בביצוע העבירות הנטענות אולם, למעשיו בטיעוניו שבעל פה ניתן לומר כי ויתר על הטענה, מכל מקום אני קובעת כי בשים לב לעובדה כי הוגש כתב אישום, לאחר קיום שימוע ולראיות שהוצגו בפני, קיים לכאורה "פוטנציאל חילוט" של המחפרון במידה והמבקש יורשע בעתיד בעבירות המיוחסות לו וליתר המעורבים.

אולם, אין די בכך. יש לבחון האם ניתן להשיג את תכלית תפיסת החפץ בדרך של "חלופת תפיסה" שפגיעתה בזכות הקניין של המבקש פחותה (ראה רע"פ 1588/13 סובחי נ' מדינת ישראל מיום 11/3/13).

17. לא אחת נקבע כי תפיסה בפועל של רכוש היא האמצעי הקיצוני ביותר להשגת תכלית החילוט בעתיד, סביר להניח כי תפיסת המחפרון במקרה זה מהווה פגיעה ממשית בזכות הקניין של המבקש - עד כה מוחזק המחפרון תקופה של כחודשיים וחצי, וסביר להניח כי למבקש נגרם נזק בהעדר אפשרות לעשות שימוש במחפרון שלדברי ב"כ מהווה אמצעי לפרנסתו.

18. בפסק דין גאלי הנ"ל נקבע כי:

"המשך החזקת החפץ שנתפס בידי המשטרה יש בו כדי לפגוע בזכות הקניין של הבעלים מעבר לפגיעה שהיתה מעצם התפיסה - ומכאן עשויה שתלמד חובה המוטלת על המשטרה - ועל בית המשפט בשבתו לביקורת על מעשי המשטרה - לבדוק ולמצוא לא אך אם תפיסת הנכס נעשתה לתכלית ראויה אלא גם אם המשך החזקת הנכס בידי המשטרה אינו פוגע בבעלים במידה העולה על הנדרש" (לענין זה הנני מפנה להחלטה של כב' השופטת תדמור זמיר אליה התייחסתי לעיל בה.ת. 189-11-13 ולאסמכתאות אליהם הפנתה).

בעניין ע.פ. 80/19 **אהוד מאיר שאיבות בע"מ נ' מדינת ישראל** חזרה וקבעה כב' השופטת ענת ברון כי: "כפי שכבר הוברר חילוט רכושו של אדם טומן בחובו פגיעה קשה בזכות הקניין הנתונה לו, והפגיעה מתעצמת ככל שתקופת החילוט מתמשכת. לכן, במסגרת בחינת מידתיות החילוט הזמני נדרש בית המשפט לבחון את פרק הזמן שבו צפוי הצו הזמני לעמוד בתוקף - הן פרק הזמן שחלף, הן צפי הזמנים לסיום ההליך (ראו והשוו: רע"פ 1792/99 **גאלי נ' מדינת ישראל**)".

כב' השופטת ברון אף התייחסה לחזקת החפות שעמדה למערערים ועל סמך פרק הזמן שחלף מאז תפיסת רכושם של המערערים והצפי להתמשכות ההליך עד לסיומו, צמצמה את היקף החילוט שנקבע ע"י בית המשפט המחוזי.

19. בבואי להחיל קביעות אלה אליהם הפניתי לעיל, על המקרה שבפני, ובאיוון בין האינטרסים הנוגדים אליהם הפניתי, בשלב המקדמי בו מצוי ההליך - לאחר הגשת כתב אישום הקבוע להקראה רק ביום 22/6/22 ובהתחשב במשך החזקת התפוס - כחודשיים וחצי מצאתי להורות על "חלופת תפיסה" לפיה יושב התפוס - המחפרון למבקש בכפוף לקיום התנאים הבאים:

א. ירשם שעבוד על המחפרון לטובת המשיבה.

מסמכי רישום השיעבוד ימסרו לב"כ המשיבה.

ב. ירשם עיקול על המחפרון לטובת המשיבה.

מסמכי העיקול ימסרו לב"כ המשיבה.

ג. המבקש יפקידו בקופת בית המשפט במזומן או בערבות בנקאית סכום של 30,000 ₪ - לטענת המבקש שווי המחפרון כ-50,000 ₪, לטענת המשיבה שוויו כ-80,000 ₪ אולם לא הובאה לי כל ראיה או חוות דעת של שמאי בדבר השווי האמיתי ועל כן מצאתי לנכון להורות על הפקדת סכום, המהווה כמחצית השווי הממוצע שבין עמדת המבקש לעמדת המשיבה.

ד. המבקש יתחייב שלא לבצע כל העברת בעלות במחפרון.

המזכירות תמציא לצדדים העתק ההחלטה.

חומר החקירה שהוצג לי בדיון, מצוי בלשכתי ויוחזר לב"כ המשיבה באמצעות המזכירות או העוזרת המשפטית - מדובר בראיות מתיק החקירה אשר אין בכוונתי לסרוק בשלב זה לתיק העיקרי הקבוע בפני לדיון מוקד.

ניתנה היום, ג' ניסן תשפ"ב, 04 אפריל 2022, בהעדר הצדדים.